

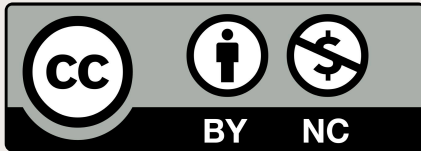
HUMÁNNY
POKROK

SLOVENSKO NA CESTE KU
KONČU
KLIETKOVÉHO CHOVU

SPRÁVA O STAVE POTRAVINÁRSKEHO PRIEMYSLU A TRHU S VAJCAMI ZA ROK 2023

**HUMÁNNY
POKROK**

Šírenie tejto správy je možné podľa podmienok licencie CC BY-NC 4.0.

Slovensko na ceste ku koncu klietkového chovu © 2024 Humánný pokrok o. z.
je licencované pod CC BY-NC 4.0. K zhladnutiu licenčných podmienok navštívte:
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>.

Pre ďalšie informácie alebo pre získanie povolení, prosím, kontaktujte:
info@humannypokrok.sk.

SLOVENSKO NA CESTE KU KONCU KLIETKOVÉHO CHOVU: SPRÁVA O STAVE POTRAVINÁRSKEHO PRIEMYSLU A TRHU S VAJCAMI ZA ROK 2023

Na vyhotovení pracovali:

Text a obsah:

Terézia Okajček Michalič
Barbara Bagiová
Martin Smrek

Korektúry

Ivana Kováčiková

Grafické vyhotovenie

Slímík et. al Creative Studio

Obsah

Úvod	3
Kľúčové zistenia	4
1. Zmeny na trhu	5
1.1 Legislatívne zmeny	6
1.2 Zmeny na trhu vo svete	7
1.3 Zmeny na trhu s vajcami v EÚ a na Slovensku	8
1.3.1 Import a export vajec z EÚ	11
1.3.2 Ceny vajec v EÚ	12
2. Závazky spoločenskej zodpovednosti firiem	13
2.1 Závazky vo svete	14
2.2 Závazky na európskom trhu	15
2.3 Závazky na Slovensku	16
3. Plnenie záväzkov spoločenskej zodpovednosti firiem	17
3.1 Ako sa darilo firmám vo svete	18
3.2 Ako sa darilo firmám u nás	19
4. Postoje slovenskej verejnosti ku kľetkovému chovu sliepok	22
Záver	27
Zoznam použitej literatúry	28

| Úvod

Táto, v poradí už štvrtá správa prináša najnovšie údaje o prechode slovenského trhu a vaječného priemyslu na alternatívne, respektíve bezkľetkové systémy chovu.

V prvej kapitole správa približuje najnovšie zmeny vaječného trhu. Ako prvé uvádzame svetové dáta, následne dáta z Európskej únie, a nakoniec aj zo Slovenska. Okrem samotných údajov o produkcii a stave priemyslu obsahuje aj stručný prehľad legislatívnych zmien vo svete a na Slovensku.

Druhá časť priblíži vývoj záväzkov spoločenskej zodpovednosti firiem. Mapuje súčasný stav záväzkov firiem z celého sveta, EÚ a Slovenska, ktoré sa rozhodli skončiť s vajcami z kľetkových chovov.

V tretej kapitole správa sumarizuje napredovanie firiem v napĺňaní týchto záväzkov v jednotlivých regiónoch, so špeciálnym dôrazom na slovenský trh.

V poslednej, štvrtej časti sú zverejnené výsledky prieskumu, ktorý sa zaoberá postojmi slovenskej verejnosti k ochrane sliepok.

Kľúčové zistenia

Európsky úrad pre bezpečnosť potravín (EFSA), najvyššia vedecká autorita v tejto oblasti, v roku 2023 dôkladne prehodnotila podmienky chovu sliepok. Následne vydala rozsiahle stanovisko, ktoré vychádza z analýzy vedeckých štúdií ohľadom chovu sliepok za posledných 15 rokov. EFSA jasne konštatuje, že sliepky nemajú byť chované v klieťkových systémoch. Zároveň dodáva, že v porovnaní s klieťkovými chovmi je potrebné sliepkam zabezpečiť takmer trojnásobok životného priestoru a prístup k voľnému výbehu.

Podľa špeciálneho Eurobarometra zameraného na postoje Európanov a Európaniek k dobrým životným podmienkam zvierat z roku 2023, si až 84 % z nich myslí, že dobré životné podmienky chovaných zvierat by mali byť v ich krajine chránené lepšie ako je to teraz.

Na základe posledných údajov zverejnených Eurostatom, žilo v EÚ v roku 2023 až 387 509 904 sliepok. V alternatívnych systémoch bolo chovaných 60,8 % sliepok, z čoho bola až ¼ vo voľnom výbehu. EÚ zároveň dosiahla míľnik 6 z 10 sliepok, ktoré sú chované mimo klieťkových systémov, z ktorých 2 boli vo voľnom výbehu. V porovnaní s rokom 2022 klesol podiel sliepok chovaných v klieťkách o 4 %.

Na Slovensku prebieha prechod na alternatívne systémy chovu stále pomalšie ako v EÚ. Stále zaostávame za európskym trendom a klieťkový chov u nás stále značne dominuje (65,2 %). Za posledný rok však nastal výrazný posun v znížení počtu sliepok v klieťkách o vyše 8,5 %.

V roku 2023 sa firmám vo svete darilo naplňovať záväzky nasledovne. Z 1324 spoločností sa záväzok nepodarilo naplniť len 35 z nich, a 89 z nich svoj pokrok v naplňovaní záväzku nezverejňuje. Z nových záväzkov boli pravdepodobne tie najvýznamnejšie od spoločností Kewpie a Jollibee v Ázii, čo spolu v roku 2023 prinieslo na ázijskom kontinente doposiaľ najprelomovejšie záväzky na ochranu sliepok vôbec.

Slovenský maloobchod aj v roku 2023, i napriek výkyvom, napredoval v naplňovaní svojich záväzkov. Spoločnosť METRO Cash & Carry SR s. r. o. je však stále jedinou firmou, ktorá v rozpore so svojím záväzkom informovať verejnosť transparentne, neposkytla informácie o pokroku v nákupe vajec. Zároveň však maloobchodné reťazce zopakovali, že ich záväzky ukončiť používanie vajec z klieťkového chovu hodlajú splniť do konca roka 2025, ako prisľúbili.

V roku 2023 sa uskutočnil prieskum agentúry Focus, ktorého sa zúčastnilo 1015 respondentov a respondentiek. Z celkových výsledkov vyšlo, že až 55,5 % Slovákov a Sloveniek súhlasí so zákazom klieťkového chovu sliepok na produkciu vajec.

1. Zmeny na trhu

Zákaz klievkových chovov v Kalifornii, potvrdený Najvyšším súdom USA v roku 2023, predstavuje významný krok vpred v boji za lepšie životné podmienky zvierat.

Táto kapitola sa venuje zmenám vaječného priemyslu vo svete, v Európskej únii, a nakoniec aj na Slovensku. Ako prvé sú spomenuté legislatívne zmeny, a následne údaje z produkcie, respektíve dáta o počte zvierat a systémoch chovu.

Zákaz klievkových chovov v Kalifornii, potvrdený Najvyšším súdom USA v roku 2023, predstavuje významný krok vpred v boji za lepšie životné podmienky zvierat. Toto rozhodnutie má potenciál inšpirovať ďalšie štáty a krajiny k prijatiu podobných opatrení, pričom môže ovplyvniť aj revíziu právnych predpisov EÚ v oblasti ochrany zvierat. Kalifornský model už teraz motivuje niektoré krajiny, ako sú Kanada a Spojené kráľovstvo, k zavedeniu certifikačných systémov na podporu prechodu na alternatívne chovné systémy. Významný vplyv sa očakáva aj na obchod so živočíšnymi produktmi, vrátane prísnejších regulácií dovozu do EÚ.¹ Väčšina Európanov a Európaniek (84 %) navyše podporuje prísnejšie regulácie dovozu živočíšnych produktov, čo by zabezpečilo, že aj produkty v EÚ budú pochádzať od zvierat chovaných v podmienkach, ktoré zabezpečujú ich základné životné potreby.²

Na Slovensku v minulom roku poslanec Tomáš Šudík predložil návrh zákona, ktorý by, po vzore zákazu zo susedného Česka, zaviedol na Slovensku zákaz chovu sliepok v klievkových systémoch. Legislatívny proces sa nepodarilo zavrieť z dôvodu nestability vlády, ktorá v tom období dvakrát padla, čo malo neblahé dôsledky na fungovanie Národnej rady Slovenskej republiky. Táto situácia viedla k tomu, že napriek viacerým pokusom si parlament nedokázal nájsť dostatok času na prerokovanie návrhu pred koncom svojho funkčného obdobia. Výsledkom je, že Slovensko naďalej nemá legislatívu ani podporné mechanizmy, ktoré by sa postarali o plynulý prechod hydínárskych podnikov na bezklievkové systémy.³

1.1 Legislatívne zmeny

Viac ako 90 % Európanov a Európaniek uviedlo, že poľnohospodárske a chovateľské postupy by mali spĺňať základné etické požiadavky

Rozhodnutím z 11. mája 2023 v prípade National Pork Producers Council v. Ross, Najvyšší súd USA potvrdil platnosť kalifornského zákona Proposition 12, ktorý okrem iného zakazuje predaj vajec od sliepok chovaných v klietkach, ktoré im neumožňujú voľný pohyb.⁴ Súd rozhodol, že Proposition 12 neporušuje obchodnú klauzulu ústavy USA, a tým potvrdil právo štátov regulovať obchod s cieľom zabezpečiť dobré životné podmienky zvierat. Toto rozhodnutie má priamy dopad na produkciu a predaj vajec v Kalifornii. Všetky vajcia predávané v Kalifornii, bez ohľadu na to, odkiaľ pochádzajú, musia spĺňať požiadavky Proposition 12 na priestorové podmienky pre sliepky. To znamená, že producenti vajec, ktorí chcú predávať svoje produkty v Kalifornii, musia zabezpečiť, aby ich sliepky neboli chované v klietkach.

Tento trend smerom k prísnejšej regulácii v oblasti dobrých životných podmienok sliepok sa prejavuje aj v Európskej únii. Podľa špeciálneho Eurobarometra zameraného na postoje Európanov a Európaniek k dobrým životným podmienkam zvierat z roku 2023, si až 84 % z nich myslí, že dobré životné podmienky chovaných zvierat by mali byť v ich krajine chránené lepšie, ako je to teraz. Viac ako 90 % Európanov a Európaniek uviedlo, že poľnohospodárske a chovateľské postupy by mali spĺňať základné etické požiadavky, medzi ktoré patrí aj poskytovanie dostatočného priestoru pre zvieratá.⁵

V rámci nového Flámskeho kódexu pre dobré životné podmienky zvierat sa zaviedol zákaz všetkých klietkových systémov pre sliepky. Tento zákaz bol zavedený v dvoch fázach: pre nové podniky začal platiť od 1. januára 2024 a pre existujúce podniky sa uplatní od 1. januára 2036, čo znamená, že existujúce podniky majú 12-ročné prechodné obdobie na prispôbenie sa novej legislatíve.⁶

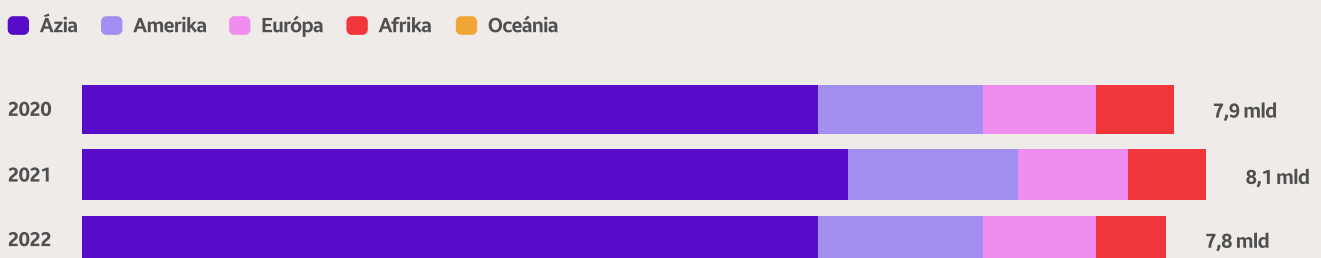
1.2 Zmeny na trhu vo svete

Na celom svete sa chová 7,8 miliardy sliepok, čo je o 0,3 miliardy menej ako v predchádzajúcom roku. Tento pokles je dôsledkom úbytku chovov v Ázii, kde sa počet sliepok znížil o 1,4 %.

Podľa posledných dostupných dát štatistickej databázy Organizácie pre výživu a poľnohospodárstvo FAOSTAT (Food and Agriculture Organization Corporate Statistical Database) z roku 2022 sa na celom svete chová 7,8 miliardy sliepok, čo je o 0,3 miliardy menej ako v predchádzajúcom roku. Tento pokles je dôsledkom úbytku chovov v Ázii, kde sa počet sliepok znížil o 1,4 %. Ázia napriek tomuto poklesu zostáva lídrom v produkcii vajec s viac ako 5,3 miliardami sliepok. Hoci Ázia dominuje vo svetovej produkcii vajec, väčšina sliepok tam stále žije v kliečkach.⁷

Trend sa však mení. Vďaka rastúcemu dopytu spotrebiteľov a spotrebiteľiek po lepších podmienkach chovu sliepok získavajú na popularite vajcia z voľného chovu. Za posledný rok prešlo už ďalších 56 spoločností na tento spôsob chovu a prisľúbili používať vajcia od sliepok z bezkliečkových systémov.⁸

Graf zobrazuje vývoj počtu chovaných sliepok v rôznych regiónoch sveta v období rokov 2020 až 2022. Ázia si aj napriek miernemu poklesu v roku 2022 udržiava dominantné postavenie v chove sliepok. V Amerike a Afrike počet sliepok v roku 2022 mierne klesol, zatiaľ čo v Európe a Oceánii mierne vzrástol.⁷

Graf č. 1: Humánny pokrok, o.z.
Zdroj: FAOSTAT

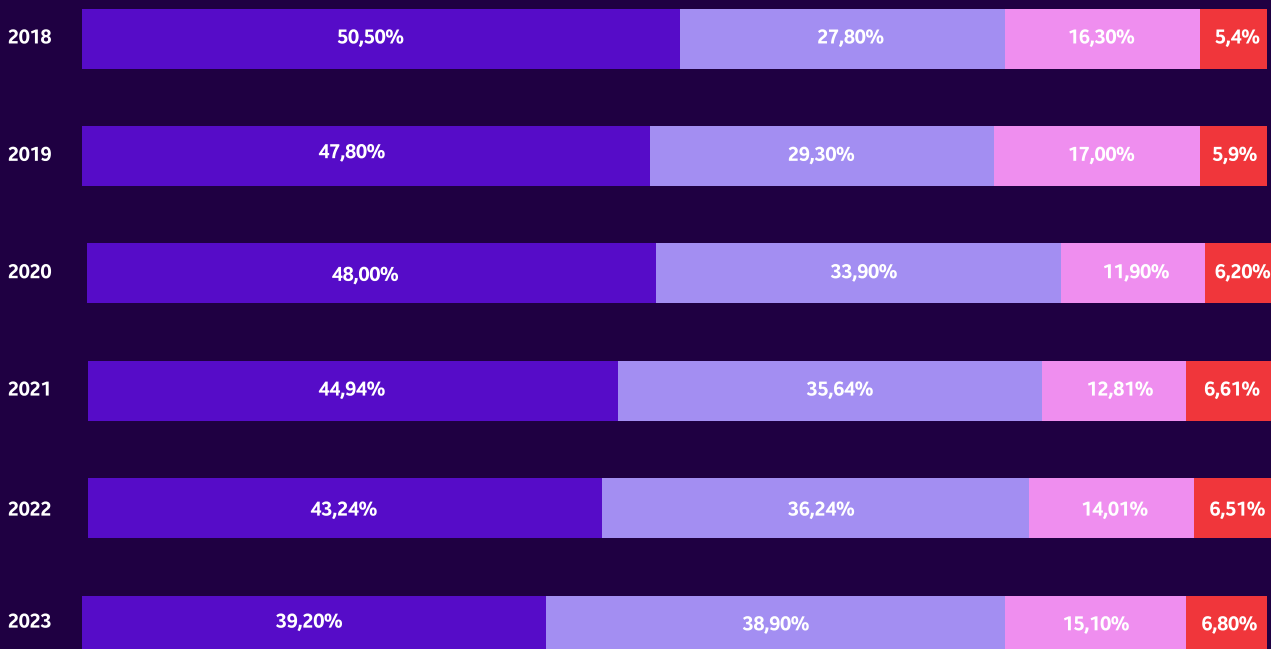
1.3 Zmeny na trhu v EÚ a v SR

Dôležité je zabezpečiť slietkam prístup k suchej a drobivej podstielke, zaviesť preventívne opatrenia proti ozobávaniu, a zabezpečiť 3-násobne väčší priestor každej slietke, než je aktuálny stav v klietkových chovoch, vyvýšené plošiny a bidlá pre všetky slietky.

Európsky úrad pre bezpečnosť potravín (EFSA), najvyššia vedecká autorita v tejto oblasti, v roku 2023 dôkladne prehodnotila podmienky chovu slietok. Následne vydala rozsiahle stanovisko, ktoré vychádza z analýzy vedeckých štúdií ohľadom chovu slietok za posledných 15 rokov. Toto stanovisko zdôrazňuje naliehavú potrebu zlepšiť životné podmienky nosníc v chovoch v celej Európskej únii. EFSA poukazuje na to, že klietkové systémy nedokážu zabezpečiť dobré životné podmienky slietok. Slietky v kliebkach nemôžu vykonávať prirodzené správanie, ako je čistenie peria či kúpanie sa v prachu, trpia obmedzeným pohybom a nedostatkom možností hľadať potravu. To vedie k frustrácii, stresu a zdravotným komplikáciám. Ďalším závažným problémom sú časté zlomeniny kostí, najmä hrebeňovej kosti, ku ktorým dochádza vo všetkých systémoch chovu. V klietkových systémoch je hlavnou príčinou slabá kvalita kostí, kým v bezklietkových systémoch môžu k zraneniam viesť nesprávne umiestnené bidlá alebo nedostatočné osvetlenie. EFSA taktiež upozorňuje na problém skupinového stresu, ktorý je častý vo všetkých systémoch chovu v interiéri. Vysoká hustota chovu, veľkosť skupiny a nerovnomerné rozmiestnenie zdrojov zvyšujú riziko ozobávania a konfliktov medzi slietkami. Na základe týchto zistení EFSA jasne konštatuje, že slietky sa nemajú chovať v klietkových systémoch, a je nutné zaviesť prísne protokoly pre monitorovanie kľúčových parametrov dobrých životných podmienok, ako sú zlomeniny kostí a stav peria. Dôležité je zabezpečiť slietkam prístup k suchej a drobivej podstielke, zaviesť preventívne opatrenia proti ozobávaniu, a zabezpečiť 3-násobne väčší priestor každej slietke, než je aktuálny stav v klietkových chovoch, vyvýšené plošiny a bidlá pre všetky slietky. EFSA tiež zdôrazňuje potrebu jednotného posudzovania parametrov dobrých životných podmienok v chovoch aj na bitúnkoch.⁹

Vývoj jednotlivých typov chovov sliepok v EÚ v rokoch 2018 až 2023

■ Klieťkový chov ■ Podstielkový chov ■ Voľný výbeh ■ Ekologický chov

Graf č. 2: Humánny pokrok, o.z.
Zdroj: Egg-dashboard

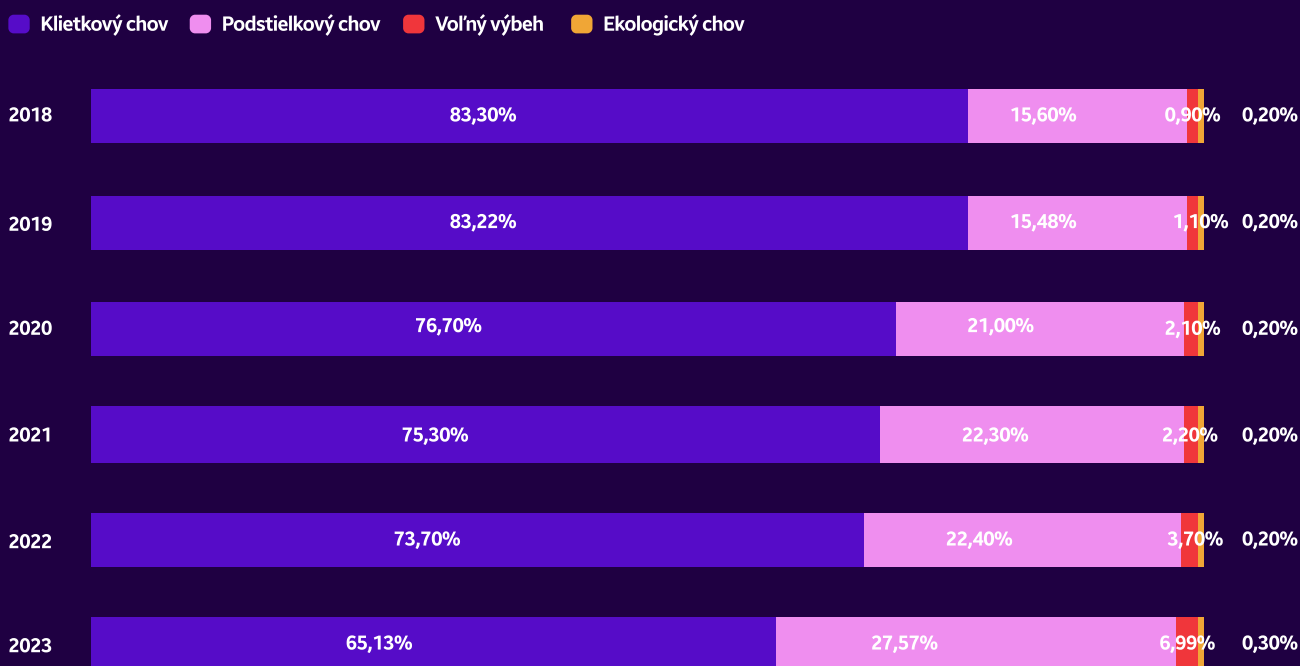
Na základe posledných údajov zverejnených Eurostatom žilo v EÚ v roku 2023 až 387 509 904 sliepok. V alternatívnych systémoch bolo chovaných 60,8 % sliepok, z čoho bola až ¼ vo voľnom výbehu. EÚ zároveň dosiahla míľnik 6 z 10 sliepok, ktoré sú chované mimo klieťkových systémov, z ktorých 2 boli vo voľnom výbehu. V porovnaní s rokom 2022 klesol podiel sliepok chovaných v klieťkach o 4 %. Naopak, počet sliepok v podstielkových chovoch narástol o necelé 3 %, a vo voľnom výbehu o 1,1 %. Takisto sa o 0,3 % zvýšil podiel sliepok v ekologických chovoch. Podiel sliepok chovaných v klieťkach sa od roku 2020 neustále znižuje.⁸ Naznačuje to, že chovatelia reagujú na preferencie spotrebiteľov a spotrebiteľiek prijatím takých praktík chovu, ktoré zabezpečujú lepšie životné podmienky pre zvieratá.

EÚ dosiahla míľnik 6 z 10 sliepok, ktoré sú chované mimo klieťkových systémov, z ktorých 2 boli vo voľnom výbehu.

Na Slovensku však prechod na alternatívne systémy chovu prebieha pomalšie ako v EÚ. Stále zaostávame za európskym trendom a klieťkový chov u nás stále značne dominuje. Za posledný rok však nastal výrazný posun v znížení počtu sliepok v klieťkách o vyše 8,5 %. Podiel sliepok vo voľnom výbehu tiež postúpil z pôvodne pomerne stabilných čísel. Medzi rokmi 2022 a 2023 sa ich podiel takmer zdvojnásobil. Ekologický spôsob chovu sa zároveň po vyše 5 rokoch mierne zvýšil.¹⁰

Je nutné poznamenať, že toto priepastné zaostávanie za európskym priemerom pretrváva aj napriek memorandu, ktoré Únia hydinárov podpísala v roku 2020 s Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka a Zväzom obchodu. V tomto memorande sa hydinári zaviazali prerobiť svoje klieťkové chovy na bezklieťkové najneskôr do roku 2030, a Ministerstvo pôdohospodárstva sa v ňom zaviazalo zabezpečiť na túto transformáciu financie. Nevyhnutnosť štátnej podpory sa potvrdila aj v ekonomickej analýze prechodu na bezklieťkové chovy na Slovensku¹¹, ktorá ukázala, že dve tretiny hydinárskych podnikov sa dostali do žalostného finančného stavu, v ktorom nemajú vlastné finančné prostriedky na prerábku chovov, a v ktorom sú pre nich nedostupné aj komerčné úvery. Podľa opakovaných vyjadrení Únie hydinárov Slovenska však Ministerstvo pôdohospodárstva svoj záväzok doposiaľ plniť nezačalo. Ak si štát nezačne plniť svoje záväzky, riskuje, že privedie hydinárske podniky na pokraj kolapsu, pretože nebudú schopné z vlastných prostriedkov zabezpečiť zosúladenie svojej výroby s trhovými požiadavkami, na čo v konečnom dôsledku doplatia ako sliepky, tak aj koncoví spotrebitelia a spotrebiteľky.

Vývoj jednotlivých typov chovov sliepok na Slovensku v rokoch 2018 až 2023

Graf č. 3: Humánny pokrok, o.z.
Zdroj: Egg-dashboard

1.3.1 Import a export vajec z EÚ

Dovoz celých vajec z krajín mimo EÚ je extrémne obmedzený v dôsledku dovozných daní, nákladov na dopravu a problémov súvisiacich s bezpečnosťou a kvalitou.¹²

Dovozné clá EÚ slúžia na ochranu pred veľkými objemami dovozu z tretích krajín, čo je dôsledkom nárastu výrobných nákladov vo všetkých krajinách, a následným zvýšením cien krmív. EÚ má prísne pravidlá týkajúce sa dovozu tovaru, ktoré zahŕňajú kontrolu kvality, bezpečnosti a dodržiavania noriem. Tieto pravidlá sú zamerané na ochranu spotrebiteľov a spotrebiteľiek, ako aj zvierat. Preto je dovoz do EÚ omnoho nižší ako export, čo podporuje ekonomiku regiónu a zabezpečuje dodržiavanie vysokých štandardov pri dovoze tovaru.

Hydinári na Slovensku sa opakovane sťažujú na dovoz vajec z Ukrajiny, ktorý podľa nich ohrozuje domáci trh. Kľúčovým bodom sporu je výnimka z pravidiel EÚ, ktorú Ukrajina dostala. V rámci opatrení na podporu Ukrajiny po začiatku vojny EÚ zrušila clá a kvóty na dovoz väčšiny ukrajinských produktov, vrátane vajec. Ukrajinské vajcia sú často lacnejšie kvôli nižším nákladom na výrobu, čo môže viesť k tlaku na znižovanie cien na slovenskom trhu a ohrozeniu domácich producentov. Európska únia reagovala na tieto obavy a zaviedla ochranné opatrenia s cieľom zmierniť negatívny dopad dovozu na trh EÚ. Tieto opatrenia zahŕňajú: Zavedenie prísnejších ochranných opatrení pre citlivé poľnohospodárske produkty, vrátane vajec, a zavedenie automatického ochranného mechanizmu pre vajcia, hydinu a ďalšie produkty, ktorý sa aktivuje pri prekročení určenej prahovej hodnoty dovozu.¹³

Tieto opatrenia by tak mali pomôcť stabilizovať situáciu na trhu s vajcami a zabezpečiť férové podmienky pre slovenských hydinárov.

Porovnanie importu a exportu vajec v EÚ v rokoch 2019 až 2023

Import a export v tisíckach ton.

Graf č. 4: Humánny pokrok, o.z.
Zdroj: Egg-dashboard

Z grafu o dovoze a vývoze EÚ je zreteľné, že dovoz vajec postupne od roku 2019 narastá a vývoz od roku 2021 klesá.

1.3.1 Ceny vajec v EÚ

Pred dvomi rokmi bola inflácia vajec stále na nízkej úrovni 1%, o rok neskôr stúpla na 7 % a vo februári dosiahla 30 %. Najviac stúpili ceny vajec v Českej republike, kde medziročne vzrástli o 85 %, tesne nasledované ďalšími dvomi stredoeurópskymi krajinami – Maďarskom (80 %) a Slovenskom (79 %). Nemecko a Luxembursko boli na druhom konci, pričom obe zaznamenali relatívne nižší nárast, len o 18 %.¹⁴

2. Závazky spoločenskej zodpovednosti firiem

Dobré životné podmienky zvierat v potravinárskom priemysle sa stávajú čoraz dôležitejšou témou a spotrebitelia a spotrebiteľky, rovnako ako aj spoločnosti venujú zvýšenú pozornosť pôvodu svojich potravín. V roku 2023 sa medzi spoločnosti so záväzkami nepoužívať vajcia z klietkových chovov pridalo 109 spoločností a organizácií, ktoré sa zaviazali ukončiť predaj a používanie vajec z klietkového chovu. Aj keď tento počet predstavuje mierny pokles oproti roku 2022, kedy bolo zaznamenaných 180 nových záväzkov, celkový trend smerom k bezklietkovému chovu zostáva silný. Aktuálne evidujeme dokopy 2638 bezklietkových záväzkov,¹⁵ čo jasne ilustruje rastúce povedomie o dobrých životných podmienkach zvierat, a záväzok množstva firiem prispievať k základným dobrým životným podmienkam zvierat v živočíšnom priemysle.

2.1 Závazky vo svete

Vo svete bolo prijatých niekoľko významných globálnych záväzkov spoločností z rôznych odvetví potravinárskeho priemyslu.

V roku 2023 prijala záväzok druhá najväčšia spoločnosť na svete poskytujúca catering pre letecké spoločnosti – LSG SkyChef, ktorá pripraví až 118 miliónov jedál ročne. Rovnako sa k záväzkom pridala výletná spoločnosť Viking, ktorá poskytuje riečne, oceánske a expedičné plavby, veľká retailová sieť Dia, Dairy Queen, Napoli Gelato pôsobiaca v Európe a v Južnej Amerike, sieť reštaurácií CKE či Ascott Limited. A Kerry Group svoj záväzok aktualizovali, pričom rok 100% naplnenia záväzku bol posunutý na rok 2030.

Pravdepodobne tie najvýznamnejšie záväzky však priniesli spoločnosti Kewpie a Jollibee v Ázii, čo spolu v roku 2023 prinieslo na ázijskom kontinente doposiaľ najprelomovejšie záväzky na ochranu sliepok vôbec.

Kewpie: Začiatkom roka 2023 aktualizoval výrobca majonézy Kewpie svoj záväzok o používaní vajec z roku 2022. Tento výrobca spotrebuje viac ako 10 % čerstvých vajec a vaječných ingrediencií Japonska.

Jollibee: Do roku 2025 bude Jollibee v USA používať 100 % vajec z bezkietkových chovov a globálne do roku 2035. Tento záväzok sa týka odhadom 600 miliónov vajec ročne.⁸

V Ázii v roku 2023 pribudlo 5 záväzkov od firiem pôsobiacich v tomto regióne, používať vajcia z bezkľetkových chovov. Firmy, ako Associated British Foods, Panda Express a Toridoll síce nesídlia priamo v Ázii, ale ich 45 záväzkov sa týka aj ázijských krajín.⁸

Ďalšími významnými záväzkami v Ázii sú: záväzok MFT Group – jedného z najväčších maloobchodných sietí; Migros v Turecku; druhý najväčší výrobca majonézy v Japonsku – Ajinomoto; záväzok reštauračnej siete BTA; Via Via Restaurants či Monolog Coffee v Indonézii.⁸

Významné záväzky pribudli aj na africkom kontinente, a to najmä záväzky spoločností The Commons, Blue Cafe, The Avenue a hotelové siete Grovenest Inn a Koforidua Guests' Hotel.

2.2 Záväzky na Európskom trhu

Významnými záväzkami v Európe za rok 2023 sú aj záväzky spoločnosti Hevo Group, ktorá vyprodukuje 70 miliónov vajec ročne.

Významnými záväzkami v Európe za rok 2023 sú aj záväzky spoločnosti Hevo Group, ktorá vyprodukuje 70 miliónov vajec ročne, záväzok gréckej maloobchodnej spoločnosti Carrefour a reštaurácií ÚLO a Lihuniku Äri v Estónsku, ktoré budú používať výhradne BIO vajcia. Ďalšie dôležité záväzky sú záväzok hotela MARK Hotel v Belehrade, či srbskej spoločnosti Housewife Detox. Vo Švédsku pribudli záväzky Stockholm Meeting Selection a Nobis Hospitality Group. V Španielsku záväzok až na 85 % naplnila veľká maloobchodná sieť HiperDino Supermarkets.

2.3 Závazky na Slovensku

Oproti predchádzajúcemu roku, rok 2023 na Slovensku priniesol viac záväzkov na ochranu sliepok.

V roku 2023 bol už začiatkom jari prijatý záväzok street food značkou Bao Brothers. Ich záväzok bol prijatý s okamžitou platnosťou. V lete sa k záväzkom na ochranu sliepok pripojila firma Wirtshaus s. r. o., ktorá prevádzkuje Bistro Otto!, Kaviareň Emil, Langoš Bar, či Kantýnu v Prahe s mesačným odberom viac ako 6 000 vajec. A záväzok v slovenskom jazyku zverejnila na svojej webovej stránke aj medzinárodná sieť reštaurácií Vapiano.

3. Plnenie záväzkov spoločenskej zodpovednosti firmami

Prechod na vajcia z bezkľetkových chovov je dôležitým aspektom firemnej sociálnej zodpovednosti (CSR), ktorý prináša benefity pre zvieratá, spotrebiteľov, aj spoločnosť.

V tejto kapitole je analýza aktuálneho stavu plnenia záväzkov a zoznam spoločností, ktoré úspešne prechádzajú na bezkľetkový chov, ako aj tie, ktoré v tomto smere zaostávajú. Vzhľadom na rastúci dôraz na transparentnosť a udržateľnosť je prechod na vajcia z bezkľetkových chovov kľúčovou príležitosťou pre firmy, ako preukázať svoju spoločenskú zodpovednosť.¹⁶

3.1 Ako sa darilo firmám vo svete

V roku 2023 sa firmám vo svete darilo naplňovať záväzky nasledovne. Z 1324 spoločností sa záväzok nepodarilo naplniť len 35 z nich, a 89 z nich svoj pokrok v naplňovaní záväzku nezverejňuje.¹⁶

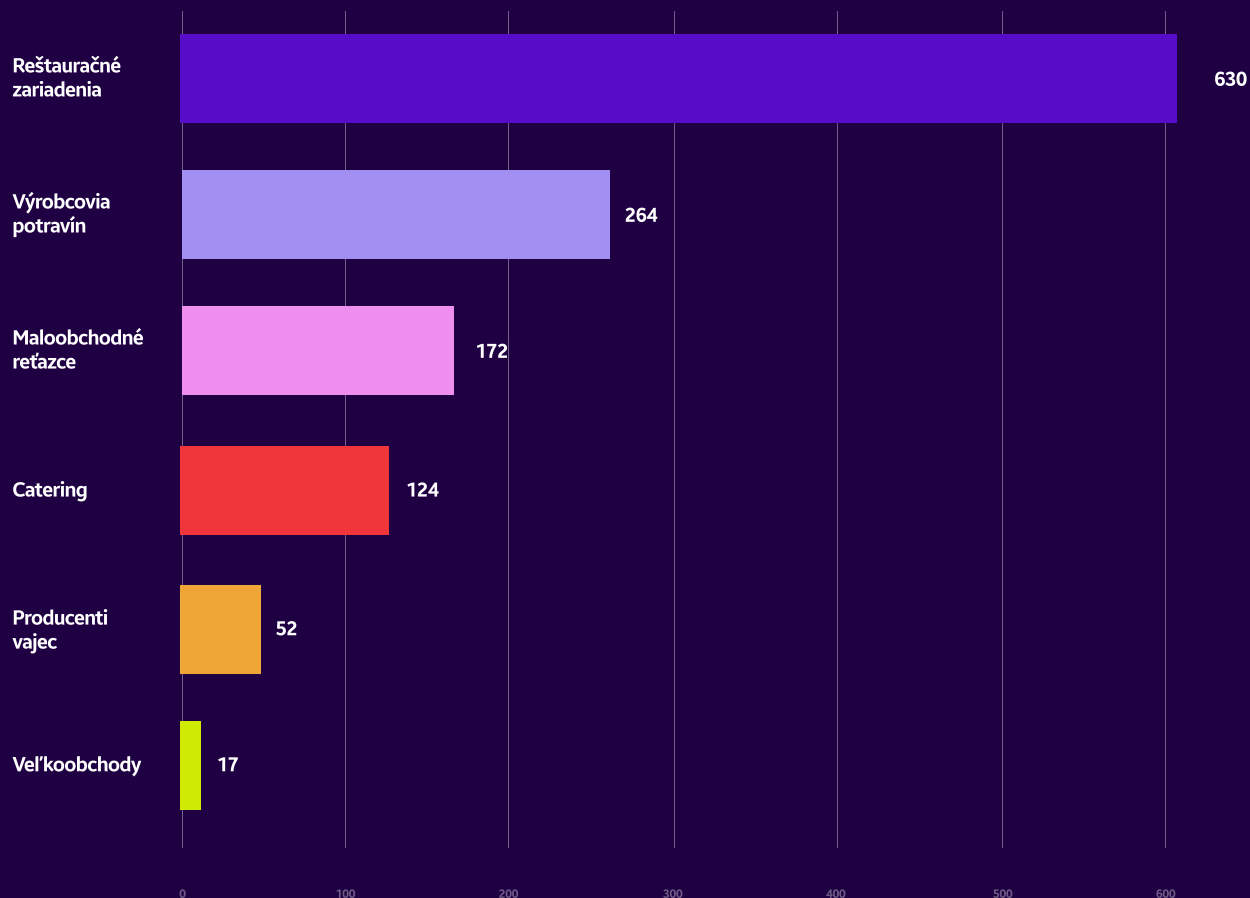
Naplňovanie bezkľetkových záväzkov vo svete v roku 2023

Graf č. 6: Humánny pokrok, o.z.
Zdroj: Chickenwatch

V porovnaní počtu záväzkov podľa sektorov medzi minulým a súčasným rokom vidíme stabilný záujem v reštauračnom sektore, ktorý má najvyšší počet záväzkov. Catering a maloobchodné reťazce vykazujú mierny nárast, čím potvrdzujú posun k bezkľetkovým záväzkom. Naopak, veľkoobchody a výrobcovia vykazujú minimálne zmeny alebo pokles, čo naznačuje menší záujem v týchto odvetviach. Celkovo je viditeľný rast záväzkov v spotrebiteľsky viditeľných sektoroch, kde je tlak na etické štandardy vyšší.¹⁶

Napíňanie bezkietkových záväzkov vo svete v roku 2023

Graf č. 6: Humánný pokrok, o.z.
Zdroj: Chickenwatch

3.1 Ako sa darilo firmám u nás

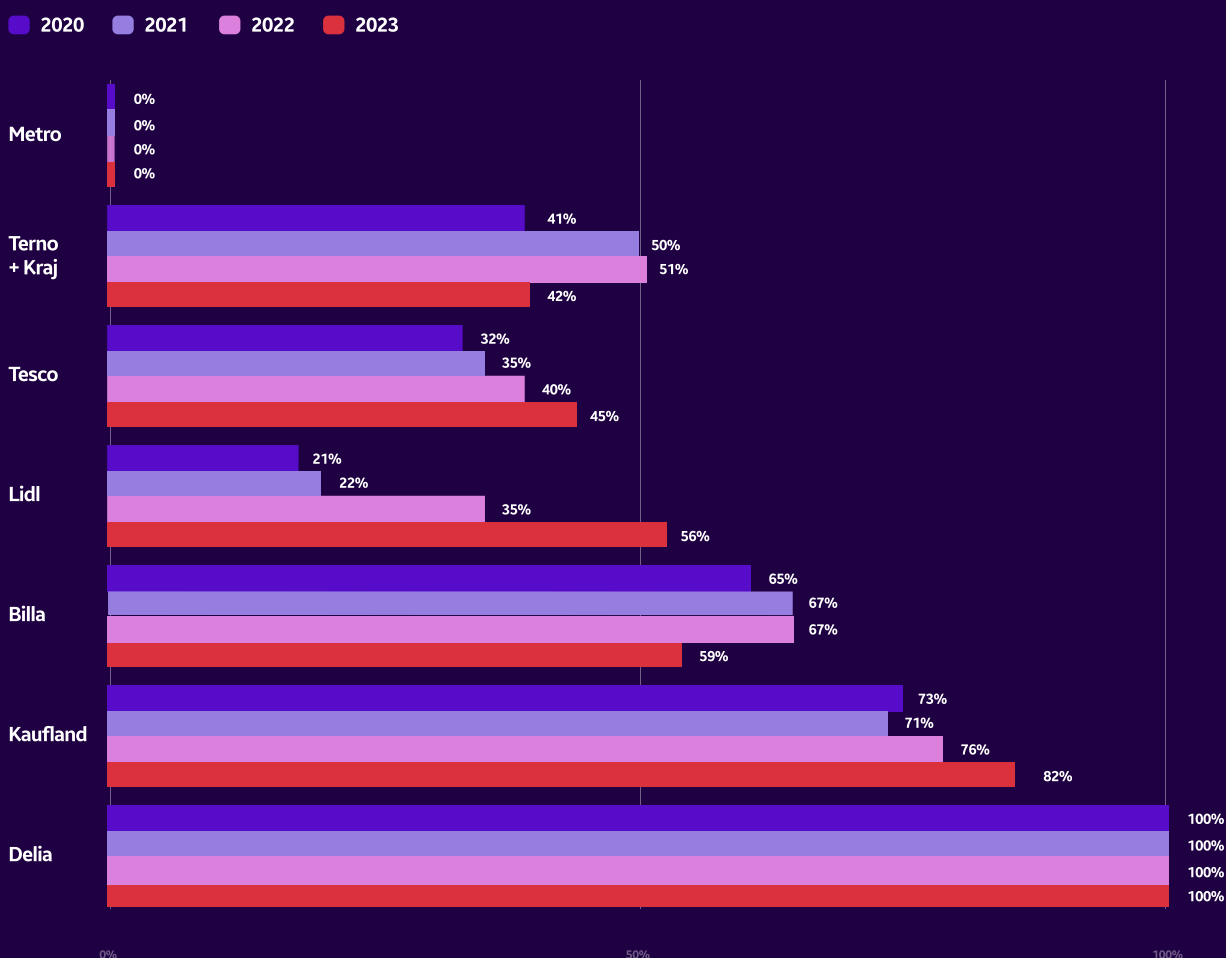
Sedem spoločností s pokrytím vyše 75 % maloobchodného trhu sa zaviazalo ukončiť predaj vajec z kietkových chovov do roku 2025.

V roku 2023 je na Slovensku sedem spoločností, ktoré pokrývajú vyše 75 % maloobchodného trhu. Všetky sa zaviazali ukončiť predaj vajec z klietkových chovov do roku 2025, pričom COOP Jednota Slovensko je posledným veľkým maloobchodníkom, ktorý tento záväzok neprijal. Spoločnosť METRO Cash & Carry SR s. r. o. je jedinou firmou, ktorá v rozpore so svojím záväzkom informovať verejnosť transparentne, neposkytla informácie o pokroku v nákupe vajec.

Maloobchod Delia svoje záväzky úspešne naplňa už štyri roky, za ním je Kaufland, ktorý sa postupne približuje k stopercentnému záväzku. Niektoré spoločnosti však zaostávajú a ich plnenie záväzkov je pomalšie. Tento graf poukazuje na celkový pokrok v bezklietkových záväzkoch, pričom poskytuje prehľad o transparentnosti a efektívnosti jednotlivých sektorov voči verejnosti.

Miera naplnenia záväzkov ukončiť používanie vajec z klietkového chovu

Podiel vajec v jednotlivých reťazcoch pochádzajúci z alternatívnych systémov chovu, t. j. podstielkový, voľný výbeh a ekologický chov.

Graf č. 7: Humánný pokrok, o.z.
Zdroj: Humánný pokrok, o.z.

V roku 2023 maloobchodný sektor ďalej napredoval v naplňaní záväzkov ukončiť používanie vajec z klieťkového chovu. V niektorých prípadoch bolo možné pozorovať mierne výkyvy v podiele bezklieťkových vajec v maloobchodných reťazcoch. Tie boli spôsobené najmä dozvukmi vysokej miery inflácie, ktorá vrcholila ešte v roku 2022, a ktorá obzvlášť poznačila potravinársky sektor, kde viedla k takmer 100% zdraženiu vajec za pomerne krátke obdobie. Tento výkyv sa maloobchod snažil kompenzovať zvýšením dostupnosti vajec nižšieho štandardu z klieťkových chovov. Zároveň však maloobchodné reťazce zopakovali,¹⁷ že ich záväzky ukončiť používanie vajec z klieťkového chovu hodlajú splniť tak, ako prisľúbili, a to do konca roka 2025.

Čo sa týka produktov vlastných značiek, Terno a Kraj používajú 100 % bezklieťkových vajec vo výrobkoch vlastných značiek a Lidl 94 %. Kaufland je na úrovni 100 % iba s podmienkou, že v produkte je viac ako 1 % vaječných zložiek. Tesco a Billa za posledný rok tieto údaje nedodali.

3. Postoje slovenskej verejnosti ku klieťkovému chovu sliepok

V roku 2023 sa uskutočnil prieskum agentúry Focus, ktorého sa zúčastnilo 1015 respondentov a respondentiek. Vzorka bola volená na základe výberových kvót, ktorými boli pohlavie, vek, vzdelanie, národnosť, veľkosť obce a kraj. Dáta boli zbierané od 15. do 22. novembra. Výstupom prieskumu bola miera súhlasu, respektíve nesúhlasu s jednotlivými tvrdeniami.

Tvrdenia v prieskume boli nasledovné:

- Klieťkový chov sliepok kvôli produkcii vajec by mal byť zakázaný.
- Som ochotný/á priplatiť si za vajcia, ktoré pochádzajú z chovov zabezpečujúcich zvieratám lepšie životné podmienky.

Tvrdenie 1. Klieťkový chov sliepok kvôli produkcii vajec by mal byť zakázaný.

Celkové výsledky

■ rozhodne súhlasíte
 ■ skôr súhlasíte
 ■ skôr nesúhlasíte
 ■ rozhodne nesúhlasíte
 ■ nevie

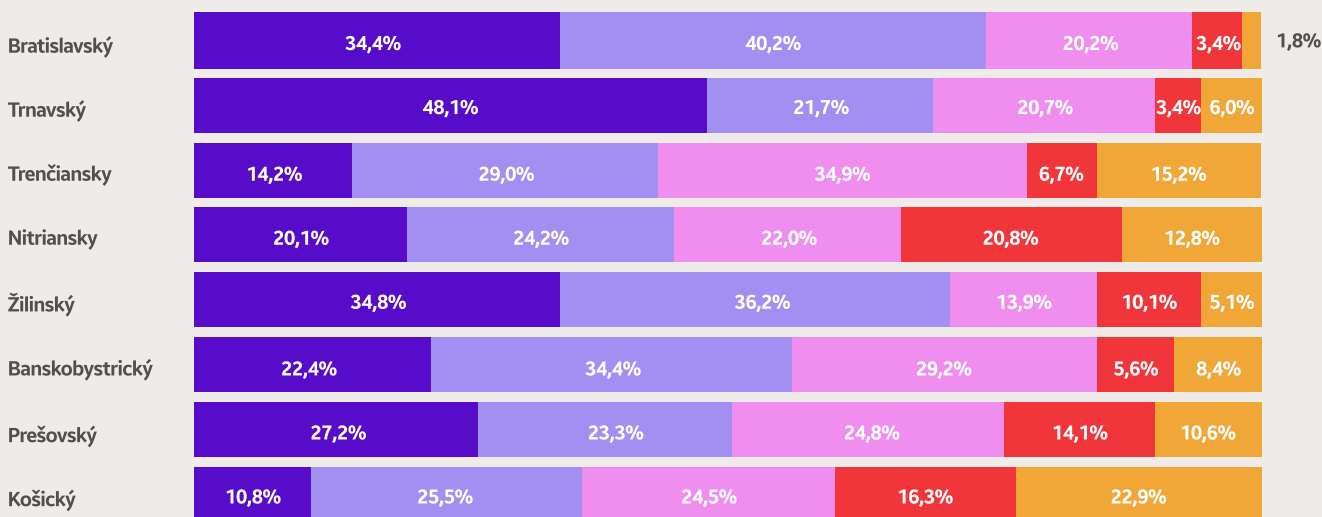
Graf č. 8: Humánny pokrok, o.z.
Zdroj: Focus 2023

Z celkových výsledkov prvého tvrdenia vyšlo, že až 55,5 % Slovákov a Sloveniek súhlasí so zákazom klieťkového chovu sliepok na produkciu vajec.

Tvrdenie 1. Klieťkový chov sliepok kvôli produkcii vajec by mal byť zakázaný.

Výsledok podľa kraja

■ rozhodne súhlasíte
 ■ skôr súhlasíte
 ■ skôr nesúhlasíte
 ■ rozhodne nesúhlasíte
 ■ nevie

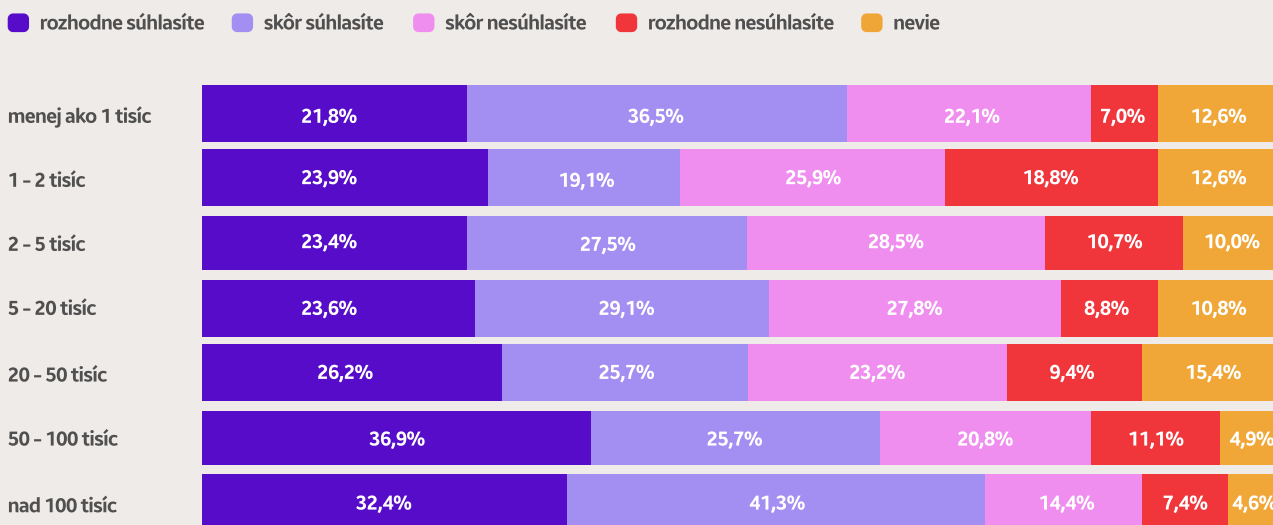
Graf č. 9: Humánny pokrok, o.z.
Zdroj: Focus 2023

Na základe kraja, v ktorom respondentka či respondent žije môžeme vidieť značné rozdiely. So zákazom klieťkových chovov najviac súhlasia v Bratislavskom, Trnavskom a Žilinskom kraji, s mierou súhlasu 70 až 75 %. Najmenšia miera súhlasu bola meraná v Košickom kraji, kde sa zároveň viac ako 1/5 nevedela, či nechcela vyjadriť.

Tvrdenie 1. Kľetkový chov sliepok kvôli produkcii vajec by mal byť zakázaný.

Výsledky podľa veľkosti obce

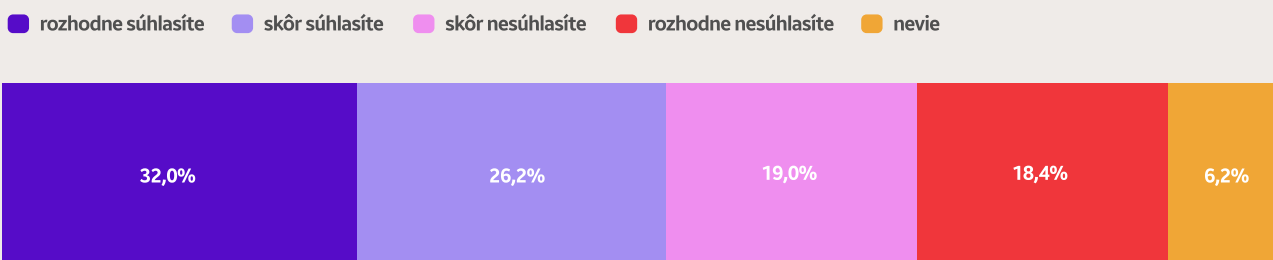

Graf č. 10: Humánnny pokrok, o.z.
Zdroj: Focus 2023

Veľkosť obce tiež ovplyvnila mieru súhlasu, respektíve nesúhlasu. Najviac sa so zákazom stotožňujú ľudia z obcí s vyše 100 tisíc obyvateľmi a obyvateľkami, a najmenej z obcí s 1 až 2 tisíc obyvateľmi a obyvateľkami.

Tvrdenie 2. Som ochotný/á priplatiť si za vajcia, ktoré pochádzajú z chovov zabezpečujúcich zvieratám lepšie životné podmienky

Celkové výsledky

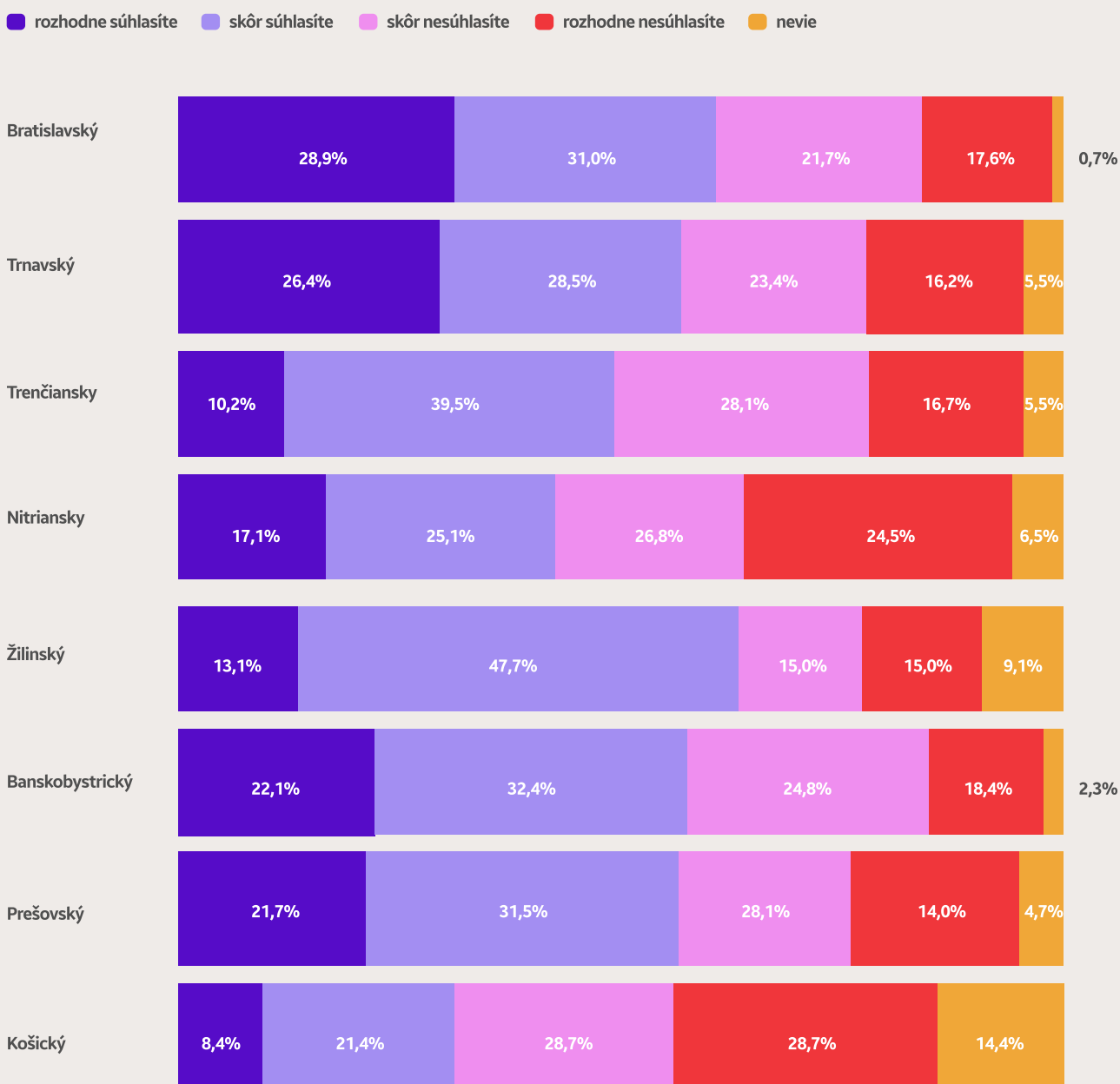

Graf č. 11: Humánnny pokrok, o.z.
Zdroj: Focus 2023

Celkové výsledky druhého tvrdenia ukázali, že viac ako 50 % ľudí je ochotných si priplatiť za vajcia, ktoré pochádzajú z chovov s lepšimi podmienkami pre zvieratá.

Tvrdenie 2. Som ochotný/á priplatiť si za vajcia, ktoré pochádzajú z chovov zabezpečujúcich zvieratám lepšie životné podmienky

Výsledky podľa kraja

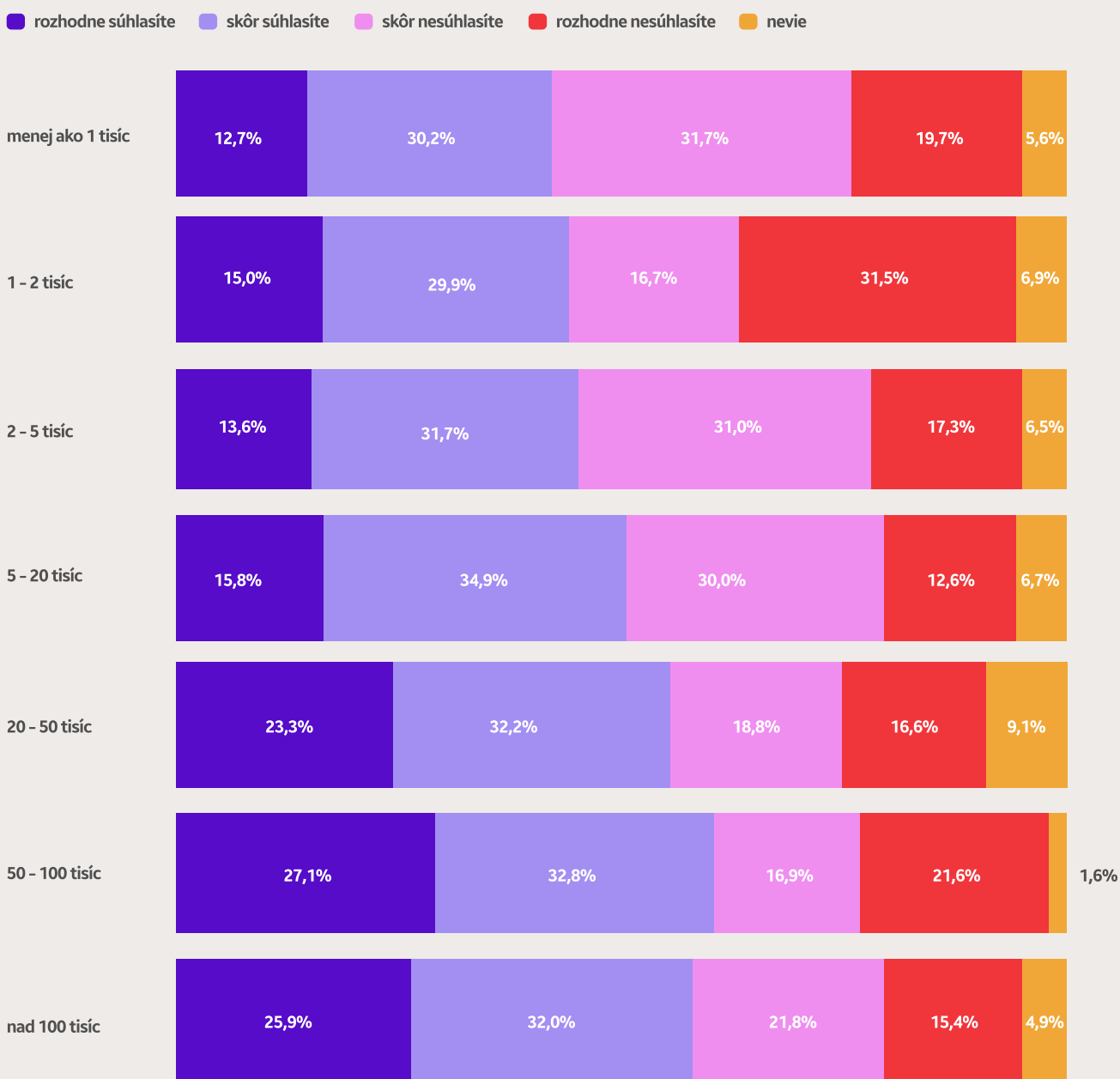
Graf č. 12: Humánný pokrok, o.z.

Zdroj: Focus 2023

Súhlas s ochotou priplatiť si za vajcia z chovu s lepšími životnými podmienkami pre zvieratá prejavili v Žilinskom a Bratislavskom kraji. Najmenšiu ochotu, necelých 30 %, prejavili respondenti a respondentky z Košického kraja.

Tvrdenie 2. Som ochotný/á priplatiť si za vajcia, ktoré pochádzajú z chovov zabezpečujúcich zvieratám lepšie životné podmienky

Výsledky podľa veľkosti obce.

Graf č. 13: Humánný pokrok, o.z.

Zdroj: Focus 2023

Na základe veľkosti obce bol súhlas s ochotou priplatiť si za vajcia z chovu s lepšími životnými podmienkami pre zvieratá najvyšší v obciach s obyvateľstvom 50 až 100 tisíc, a to takmer 60 %. Nasledovali obce s obyvateľstvom nad 100 tisíc. Menej ako polovica ľudí súhlasila v obciach s obyvateľstvom menej ako 1 tisíc až 5 tisíc.

| Záver

Klietkový chov sliepok je stále na ústupe. Európska únia znížila podiel chovaných sliepok v klietkach na 39,2 %. Na Slovensku je tento trend vidieť tiež, avšak pomalšie. Podiel klietkového chovu na produkciu vajec sa znížil o necelých 9 % na úroveň 62,2 %. V roku 2023 EFSA, najvyššia vedecká autorita v tejto oblasti, vyjadrila stanovisko, že sliepky by nemali byť držané v takýchto systémoch chovu.

Čo sa týka spoločenskej zodpovednosti firiem, vo svete sa podarilo naplniť svoj záväzok 1 200 spoločnostiam. Na Slovensku má najbližšie k naplneniu záväzku Kaufland. Mohol by tak byť druhou firmou spolu s Delia, ktorá vajcia z klietok už roky nenakupuje. Zároveň však niektoré firmy klesli v napĺňaní svojich záväzkov oproti roku 2022, konkrétne Terno a Kraj, Billa a Lidl. Jedinou spoločnosťou, ktorá má záväzok a stále neponúka dáta o nákupe bezklietkových vajec je spoločnosť METRO Cash & Carry SR, a to i napriek mnohým výzvam.

V roku 2023 agentúra Focus uskutočnila prieskum postojov verejnosti. Z výsledkov vyšlo, že až 55,5 % Slovákov a Sloveniek súhlasí so zákazom klietkového chovu sliepok na produkciu vajec. S takýmto zákazom najviac súhlasili v Bratislavskom, Trnavskom a Žilinskom kraji, s mierou súhlasu 70 až 75 %.

Zoznam použitej literatúry

1. Eurogroup for Animals. 2023. Analysis of Animal Welfare Standards in Animal Products Imported into the EU. <https://www.eurogroupforanimals.org/library/analysis-animal-welfare-standards-animal-products-imported-eu>.
2. European Parliamentary Research Service. 2023. Animal Welfare. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2023/754644/EPRS_BRI\(2023\)754644_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2023/754644/EPRS_BRI(2023)754644_EN.pdf).
3. Šudík, Tomáš. 2023 Dôvodová správa. <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=524580>.
4. National Pork Producers Council v. Ross, Secretary of the California Department of Food and Agriculture, et al. 2022. Supreme Court of the United States. https://www.supremecourt.gov/opinions/22pdf/21-468_5if6.pdf.
5. European Commission. 2023. Eurobarometer shows how important Animal Welfare is for Europeans. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_4951.
6. Belga News Agency. 2024. Flemish animal welfare codex approved in committee. <https://www.belganewsagency.eu/flemish-animal-welfare-codex-approved-in-committee>
7. Food and Agriculture Organization of the United Nations. 2024. FAOSTAT: Crops and Livestock Products Database. <https://www.fao.org/faostat/en/#data/QCL>.
8. Sinergia Animal. 2024 Cage-Free Tracker Asia 2024. https://www.cagefreetracker.com/_files/ugd/54f547_b9927535d36c4010a085327e4c67a9ae.pdf.
9. European Food Safety Authority. 2023. Welfare of laying hens on farm. ISSN: 1831-4732.
10. European Commission. 2024. Dashboard: Eggs. https://agriculture.ec.europa.eu/farming/animal-products/eggs_en.
11. Zagoršek, Branislav. 2021. Ekonomická analýza prechodu kľetkových chovov na bezkľetkové v podmienkach Slovenskej republiky - štúdia ekonomických dopadov. https://humannypokrok.sk/wp-content/uploads/2023/03/15072021_Analyza-prechodu-kľetkovych-chovov-na-bezkľetkove-v-Slovenskej-republike-1.pdf.
12. van Horne, P.L.M., Bondt N. 2023. Competitiveness of the EU egg sector, base year 2021. <https://edepot.wur.nl/583668>.
13. Rada Európskej únie. 2024. Ukrajina: Rada podporuje obnovenie autonómnych obchodných opatrení EÚ. <https://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2024/04/08/ukraine-council-backs-the-renewal-of-eu-s-autonomous-trade-measures/>.
14. Eurostat. 2023. Egg prices in the EU increase by 30% over one year. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20230310-1>.
15. Chickenwatch. 2024. Tracker - Cage-free. <https://chickenwatch.org/progress-tracker?filterK=Cage-free>.
16. Open Wing Alliance. 2024. Cage-Free Egg Fulfillment Report. <https://assets.ctfassets.net/ww1ie0z745y7/3TzhxVJsp2qO9fyJxPoP9z/7a2d195ddd61f2cbdad0ae5f20037094/24-owa-cage-free-egg-fulfillment-report-final.pdf>.
17. TASR. 2023. SAMO: Rok 2025 je pre ukončenie vajec z kľetkových chovov hraničný. <https://www.teraz.sk/ekonomika/samo-rok-2025-je-pre-ukoncenie-vajec-z/723926-clanok.html>.

